

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

18-19 ЛЮТОГО 2021 РОКУ

М. ЗАПОРІЖЖЯ

Редколегія:

Боярська Л. М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І. Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю. В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сенетий Д. П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М. О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К. А. – викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (18-19 лютого 2021 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. – 180 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

ЗМІСТ

1. ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПРОЕКТ ХХІ СТ.: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

<i>Утющ І.Г., Спиця Н.В.</i> Суспільне здоров'я як запорука національної безпеки.....	7
<i>Іванова К. А., Балабай Я. В.</i> Філософія – медицина – біоетика: актуалізація взаємодії на сучасному етапі	9
<i>Дубініна В. О.</i> Філософсько-теоретичні аспекти історії медицини у сучасному суспільстві	11
<i>Венцель Н. В.</i> Нерівномірність використання новітніх технологій у медичній сфері у контексті четвертої промислової революції	12
<i>Вітюк І. К.</i> Релігійний чинник у контексті філософії медицини: історія і сучасність	14
<i>Димитрюк Д.С., Беляєва Ю.С., Корхова М.В., Нагорна О.О., Котлова Ю.В.</i> Філософські та медичні обрії першого вдиху новонароджених	17
<i>Кірієнко С. В.</i> Філософський та соціологічний аспекти ставлення студентів-медиків до питання якісної відмінності наук	19
<i>Жадько В. А.</i> Філософська основа деонтології	22
<i>Кравченко В. Ю.</i> Біоетичні аспекти концепції сталого розвитку	25
<i>Масаликін О. Р.</i> Здоров'я людини – нова парадигма суспільного розвитку	28
<i>Павленко Н. В.</i> Медицина як феномен сучасної культури	29
<i>Спиця Н.В., Буніна В.П.</i> Смерть як частина життя: соціо-філософські та медичні погляди на проблему	31
<i>Селетий Д. П.</i> Парадоксальність гуманізму наукової медицини	33

2. ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

<i>Турган О.Д.</i> Формування національної інтелігенції в сучасних ЗВО медичного та фармацевтичного спрямування	36
<i>Ковтун Н.М., Ковтун Ю.В.</i> Професійна орієнтація здобувачів медичної освіти в умовах четвертої індустріальної революції	41
<i>Александрова К. В., Крісанова Н. В., Іванченко Д. Г.</i> Про роль самостійної роботи у формуванні креативного мислення майбутнього фахівця з лікувальної справи..	44
<i>Бобело В. С.</i> Роль філософії та суспільних і гуманітарних наук у формуванні особистісної цілісності у майбутніх лікарів	45
<i>Вещикова О. С.</i> Реалізація мовного закону у сфері охорони здоров'я і підготовці майбутнього лікаря	54
<i>Вячеславова О.А.</i> «Філософія професійної комунікації» в медичному ВНЗ: деякі зауваження щодо викладання вибіркового курсу	57
<i>Звягіна Г. О.</i> Становлення професійної ідентичності студентів 1-3 курсу на заняттях з української мови як іноземної	60
<i>Корнієнко Г. В., Дмитряков В. О.</i> Програма профілактики ускладнень гострого апендіциту у дітей	62
<i>Крупей К. С.</i> Викладач природничих наук у вищому навчальному закладі: проблема взаємодії наукової і педагогічної діяльності	66
<i>Куліченко А. К.</i> Особливості вступу до резидентури: американський інноваційний досвід	67

Одним зі способів побороти страх смерті є самоактуалізація, описана А. Маслоу і К. Роджерсом, як один з альтернативних методів обійти страждання і відчувати себе гармонійною та щасливою особистістю.

Для того щоб лікар зміг допомогти своєму пацієнту впоратися з неминучою смертю, йому постійно потрібно покращувати природничу та соціально-гуманітарну освіту. Саме всебічний розвиток і здатність комплексно судити про особистість та індивідуальність пацієнта зможе допомогти лікарю впоратися з проблемою бар'єрів в міжособистісних стосунках. Таким чином, саме філософський роздум про смерть допомагає побороти страх вмирання, подолати бар'єри спілкування з помираючим пацієнтом і залишитися особистістю навіть перед обличчям смерті.

Список використаних джерел:

1. Гаванде А. *Тяжелый случай. Записки хирурга*. М. : Альпина нон-фикшн, 2019. 332 с.
2. Эттингер Р. *Перспективы бессмертия*. М.: Науч. мир, 2003. 261 с.
3. Франкл В. *Человек в поисках смысла*. М.: Прогресс, 1990. 368 с.
4. What matters most in end-of-life care: perceptions of seriously ill patients and their family members / Daren K. Heyland et. al. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1389825/>
5. Ялом І. *Вдивляючись у сонце. Долаючи страх смерті*. Х.: Книжковий клуб "Клуб Сімейного дозвілля", 2019. 304 с.

ПАРАДОКСАЛЬНІСТЬ ГУМАНІЗМУ НАУКОВОЇ МЕДИЦИНИ

*Сепетий Д. П., д.філос.н, доцент,
доцент кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медичний університет*

Медицину часто описують як найгуманнішу професію. Вона робить дуже великий внесок у справу зменшення страждань, збільшення тривалості й покращення якості людського життя. У цих відношеннях величезні досягнення належать науковій медицині, що сформувалася й швидко розвивалася переважно протягом двох останніх століть. Цей стрімкий розвиток мусить бути вражаючим на фоні стабільно дуже низької ефективності медичної допомоги протягом усієї попередньої історії людства. Незважаючи на це, "офіційна" медицина, що ґрунтується на наукових засадах, викликає у сучасному суспільстві дуже багато невдоволення і нарікань. Сучасний британський лікар та клінічний нейронауковець на пенсії, і разом із тим цікавий плідний філософ Реймонд Таліс, обговорює цю проблему у книзі "Клятва Гіпократата: медицина та невдоволення нею". Зокрема, він відзначає, що якість медичної допомоги всебічно й дуже сильно покращилося протягом тридцяти років його медичної практики, але у розмовах про медицину панує суцільний негатив [1, pp. 1-2]. Парадокс, але ймовірно, що саме ефективність наукової медицини, оскільки вона стала звичною, великою мірою спричинила зростання невдоволення. Величезні блага, набуті людством завдяки науковій медицині, стали сприйматися як samozрозумілі, і тому в сучасному суспільстві на них зазвичай не звертають уваги; натомість, кожний випадок лікарської невдачі або

несправджених очікувань пацієнта веде до невдоволення. Засоби масової інформації також знаходять більше поживи у повідомленнях про негативні випадки медичної практики, аніж у висвітленні успіхів медиків.

З іншого боку, поширене невдоволення сучасною медициною відображає деякі реальні недоліки сучасної медицини. Так, пацієнти часто не знаходять в особі лікаря такого чуйного й тактовного співрозмовника, як їм хотілося б, і виносять негативне враження черствості тощо. Тому безумовно, мистецтво спілкування з пацієнтами і психологія пацієнтів мають займати важливе місце в медичній освіті. Але з іншого боку, сучасний лікар з великим навантаженням, який щодня працює з великою кількістю пацієнтів і може приділяти кожному з них лише дуже обмежений час, не може всіх задовольнити психологічно. Це є обмеженням, яке є зворотним боком такої важливої переваги сучасної медицини, як доступність базової медичної допомоги широким масам населення – на безоплатній основі або за відносно невелику плату. Також в сучасній "офіційній" медицині рівень фахового професіоналізму – вміння правильно поставити діагноз та призначити ефективне лікування – є усе ж важливішим, аніж рівень комунікативного мистецтва. Звісно, в ідеалі медик має володіти й тим, і іншим, але цей ідеал часто є недосяжним.

Поширена невдоволеність "офіційною" (науковою) медициною має наслідком значну привабливість для багатьох людей різних напрямів так званої альтернативної медицини, прикладами яких є народна медицина, гомеопатія, традиційна китайська медицина тощо. Виконавці цих альтернативних медичних практик – цілителі – зазвичай володіють комунікативним мистецтвом на високому рівні і можуть приділити пацієнту досить багато часу й уваги. Але натомість, ефективність практикованих ними засобів зцілення, крім ефекту плацебо, не засвідчена об'єктивними результатами досліджень. Пацієнт може отримати позитивне психологічне налаштування і пов'язане із цим відчуття полегшення, але у випадку серйозних хвороб, із якими організм сам не може впоратися, це може бути небезпечним марнуванням часу, що мав би бути використаний на реальне лікування.

Отже, альтернативні медичні практики можуть на перший погляд видаватися нібито більш гуманними, орієнтованими на людину, а наукова медицина – нібито черствою й дегуманізованою, проте насправді наукова медицина значно більш ефективно реалізує гуманістичне призначення лікарської професії.

Цей парадокс найбільш виразно проявляється у нібито "дегуманізованому" відношенні наукової медицини до людського тіла і хвороби. Наукова медицина займає щодо них відсторонену позицію як до об'єктів наукового дослідження та медичного втручання. Тут варто згадати про важливу роль в утвердженні цієї позиції Рене Декарта, який доводив, що усі тіла (у тому числі тіла людей та інших тварин) мають єдину природу *res extensa*. Але це також викликало нарікання у дегуманізації людського тіла. Так, відомий католицький філософ-неотоміст XX століття Жак Марітен скаржився, що через Декарта "людське тіло перестали розглядати як людське за сутністю" [2]. Проте, як підкреслює Таліс, така "дегуманізація" людського тіла насправді була важливим чинником, який зробив можливим розвиток наукової медицини

і ті величезні блага, які вона принесла людству: "Наукова медицина потребувала прийняття щодо людського тіла позиції, подібної до тієї, яку науковці-фізики прийняли щодо інших об'єктів у світі: "деперсоналізації" і зрештою "дегуманізації" людського тіла. ... Наслідки були цілком добродійними: не лише лікування з таким рівнем ефективності, про який наші предки не могли навіть мріяти, але й гуманізація медичної допомоги." [1, pp. 15, 17-18].

Гуманне відношення в медицині належить людській особі, яку слід відрізнити від тіла людини. Сама медична практика є яскравим втіленням дуальності буття людини, як з одного боку, біологічної істоти й частини фізичного світу, та, з іншого боку, особи, здатної до співчуття та самовіданої допомоги іншим і до таких надзвичайних інтелектуальних звершень як наука і, зокрема, наукова медицина [1, pp. 9-10].

Список використаних джерел:

1. Tallis R. *Hippocratic Oaths*. London: Atlantic Books. 2004.
2. Maritain J. *The Dream of Descartes*. New York: Philosophical Library. 2008.